

δους φωνῆς θ' ἀναγγείλωσιν ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς Κρίσεως, ἀμιλλα σφοδρὰ θὰ ἐγερθῆ μεταξὺ τῶν ἔθνων ὅποσον δεξιώτερον καὶ προσφύτερον θὰ φενάκῃσιν, σαγηνεύσῃ ἢ ἐκφοβήσῃ τὸν Διάβολον, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν κόλασιν. Ἐκαστον ἔθνος θὰ μεταχειρισθῆ τὰ μᾶλλον ἰδιαίχοντα πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ ὅπλα, ἀλλὰ μόνον οἱ Ἕλληνες θὰ καταγάγωσι θρίαμβον πλήρη διὰ τῆς παντοδυνάμου καλλιποροθεύσεως. Ὁ Ἕλληνας, φύσει συνταγματικὸς ὢν, θὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὴν κόλασιν τὴν κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐν χρήσει τακτικῇ θὰ καλλιποροθεύσῃ τὰς πεπυρωμένας ἐσχάρας, ἀντικαθιστῶν αὐτὰς διὰ ξυλίνων πυρὶ βεβαμμένον, θὰ καλλιποροθεύσῃ τοὺς ζέοντας λέβητας μεταποιῶν αὐτοὺς εἰς εὐχρηστους λουτήρας, πῶς; τὸ ἀγνωθὸν, ἀλλὰ θὰ τὸ κατορθώσῃ. Θὰ πλαστογραφῆσῃ, παραμορφώσῃ ἢ σχίσῃ τὰ κατὰστιχα, ὅπως οὐδαμοῦ εὑρεθῆ τὸ ὄνομα του ἐγγεγραμμένον, ἀλλὰ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ὑπουργῶν του, διότι ὁ Ἕλληνας εἶναι πάντοτε τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὁσάκις δὲν ἔχει θέσιν. . . συμπολιτευομένου. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ὄφεις καὶ τοὺς δράκοντας αὐτὸ θὰ ἦναι ἀπλῆ παιδιὰ διὰ τὸν Ἕλληνα, ὅστις εἰς ἡρωϊκωτέρους χρόνους κατέβαλε τὴν Σφίγγα, τὸν ἐκατόγχευρα Βριάρεων, τὴν Μέδουσαν, τὴν Ἰδρα καὶ ἄλλα οὐχ ἤττον ἐπιφοβὰ τέρατα σὺν οἷς τὸν Μινώταυρον, εἰ καὶ ὁ Βαλζάκ δὲν φαίνεται ἀποδεχόμενος τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ. Ἄλλως τε καὶ ὁ Ἕλληνας εἰς τὴν κόλασιν θὰ ἦναι en pays de connaissance, μεταξὺ πατρικῶν φίλων, διότι ὁ Διάβολος ὅσον καὶ ἂν ἔγεινε Διάβολος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλησμόνησιν τὴν ἐλληνικὴν αὐτοῦ καταγωγὴν καὶ νὰ μὴ ἐνθυμηταί ὅτι ἤτο ποτε ἀδελφὸς τοῦ Διὸς καὶ ὅτι ἔπει καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰλισσοῦ, ὅτε ὁ Ἰλισσὸς δὲν ἦτο ξηρὸς, ὡς ἡ φωνὴ τῶν ἐκεῖ ἄδουσῶν Γερμανίδων. Δέον ὅμως ὁ Ἕλληνας νὰ προσενεχθῆ αὐτῷ κοσμίως καὶ εὐπρεπῶς, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸν πῖλον ἢ τὸ φέσι καὶ μὴ φέρων σιγάρον ἐπὶ τῶν χειλέων, διότι ὁ Διάβολος, ζήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν Παρισίοις, εἶναι λίαν αὐστηρὸς πρὸς τὴν καλὴν συμπεριφορὰν. Δέον ὡσαύτως νὰ λαλήσῃ αὐτῷ γλῶσσαν ὁπωσοῦν καθαρεύουσαν, ἀποφεύγων τοὺς καθ' ἐκάστην ἀκουομένους ἢ ἀναγινωσκομένους βαρβαρισμούς, διότι ἂν τυχὸν εἴπῃ αὐτῷ: «Χαίρομαι, κύριε Διάβולה, ὅτι ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ σὰς γνωρίσω, ἢ καταχρῶμαι τῆς καλωσύνης σας, ἢ σὰς συνιστῶ τὴν δεσποσύνην τάδε, ἢ. . . ἢ. . . ἢ. . . πολὺ πιθανὸν νὰ στρέψῃ αὐτῷ τὰ νῶτα. Ὁ Διάβολος ἔχει βεβαίως πολλὰ ἐλαττώματα, καὶ τίς δὲν ἔχει τὰ ἰδικὰ του; τὰ ἐλληνικὰ ὅμως ἐπίσταται καλῶς, διότι ἔκαμε τακτικὰς σπουδὰς καὶ δὲν προεδιβάσθη βουλευτικῇ συστάσει, δυνάμει ἐγγχειριδίου ἢ θραύων τὰς ὑέλους τῶν παρθύρων τῶν διδασκάλων του «μεσονυκτίοις ποθ' ὤραις.» Τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν κόλασιν δὲν γίνον-

ται. Ὑπῆρξε μάλιστα ἐποχὴ, καὶ αὕτη δὲ εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀναγεννήσεως, καθ' ἣν ἡ ἐλληνικὴ ἔθεωρεῖτο ἀποκλειστικῶς ὡς γλῶσσα τοῦ Διαβόλου, καθὼ ἡ τῆς αἰρέσεως. Διὸ καὶ ἡ θεολογικὴ τῶν Παρισίων σχολὴ δὲν ἐδίστασε νὰ κηρύξῃ ἐνώπιον τοῦ Παρλαμένου ὅτι «ἀπώλετο ἡ θρησκεία εἰ ἐπετρέπετο ἡ τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἐβραϊκῶν γραμμάτων σπουδῆ.»¹ Ἐν ἔτει δὲ 1530 Γάλλος τις μοναχὸς ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ἀμύθωνος τῆς ἐκκλησίας: «Ἐφευρέθη νέα τις γλῶσσα, ἣν καλοῦσιν ἐλληνικῇ· προσέχετε καλῶς ἀπ' αὐτῆς, διότι εἶναι πασῶν τῶν αἰρέσεων ἡ γενέτειρα. Βλέπω εἰς τὰς χεῖρας πολλῶν ἀνθρώπων βιβλίον ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ γεγραμμένον ὅπερ ὀνομάζουσι *Καιρὴν Διαθήκην*· τοῦτο δὲ τὰ βιβλίον εἶναι πλήρες ἀκανθῶν καὶ ὄφρων.»²

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΑΣΠΙΘΣ

Αἱ παραδόσεις περὶ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ζωὴν ἡρώων θανόντων ἢ ἐξόχως ἀγωνισθέντων ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐξ ἀρχαιοτάτων μύθων πηγάζουσαι, εἰσὶ κοινόταται παρὰ πλείστοις λαοῖς. Ἰνα δὲ εἰς τὰ γνωστότατα περιορισθῶμεν, οἱ Γερμανοὶ ἐπίστευον μέχρι πρὸ μικροῦ ὅτι ὁ ἐν ὑπογαίῳ πύργῳ μέχρι πρὸ αἰώνων καθυδῶν αυτοκράτωρ Βαρβαρῶσας ἐμελλε ν' ἀναστήσῃ τὴν Γερμανικὴν αυτοκρατορίαν, αἱ Ἕλβετοὶ πιστεύουσιν ὅτι ὁ μυθολογικὸς αὐτῶν ἦρωας Γαυλιέλιμος Τέλος θ' ἀναβιώσῃ ὅταν Ἰδρὴ κινδυνεύουσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς χώρας του, οἱ Σέρβοι ἐδιηγούντο περὶ τοῦ βασιλέως Μάρκου ὅτι πρῶτος θὰ σημάνη τὴν ὥραν τῆς κατὰ τῶν Τούρκων ἐξεγέρσεως, καὶ παρ' ἡμῶν δὲ τοῖς Ἕλλησι φέρεται παράδοσις περὶ τοῦ ἐν τινι κρύπτῃ τῆς Ἁγίας Σοφίας εὐρισκομένου Μαρμαρωμένου βασιλῆα, ὅστις θ' ἀναζήσῃ ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα τῆς γενικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπελευθερώσεως. Ὅτι καὶ οἱ Ἄλβανοὶ ὁμοίας τρέφουσι δοξασίας περὶ τοῦ ἦρωος αὐτῶν Γεωργίου τοῦ Καστριώτου, ἢ Σκενδέρμπευ μανθάνομεν κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης παραδόσεως, ἣν παρὰ ληστοῦ Γκέκα ἀκούσας ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν φίλος τῆς Ἐστίας ἡ ἐκ τῆς παραδόσεως ταύτης καταφαίνεται προσέτι ὅπόσον ἀσθενὴς εἶνε ἡ ἐπενέργεια τοῦ μωαμεθανισμοῦ παρὰ τοῖς ἐξισλαμισθεῖσιν Ἄλβανοῖς, καὶ ὅπόσον κατισχύει τῆς θρησκείας τὰ ἔθνικόν αἴσθημα. Σ. τ. Δ.

Προσδοκία ἐλεύσεως τοῦ

ΣΚΕΝΔΕΡΜΠΕΥ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΛΒΑΝΟΙΣ

Οἱ κάτοικοι τῆς ἄνω Ἀλβανίας, οἱ ἰδιαίτερος ὀνομαζόμενοι Γκέγκαι πιστεύουσιν ὅτι θὰ ἔλθῃ ποτὲ ὁ Σκενδέρμπευς, ὅπως ὀδηγῶν τοὺς νῦν ἀρειμανίους αὐτοῦ συμπολίτας κατὰ τοῦ Σουλτάνου διεκδικήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν του, ἢν τοσοῦτον ἀνάνδρως ἐν τῇ προσκαιρῷ ἐκείνῃ ἀπουσία ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἤρπασε. Πρὸς διατήρησιν δὲ τοῦ στρατοῦ του θ' ἀποκαλυφθῶσιν ἀνεξάντλητοι ἀποθήκαι κέγγχρον, εὐρισκόμεναι ἐντός τινος τῶν ὄρεων τῆς πατρίδος του. Οὐδέποτε ὅμως θὰ δεχθῆ νὰ ἔλθῃ πρὶν ἢ ἰδῆ τοὺς συμπολίτας του ἐπαναστατούντας κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ διατηροῦντας τὴν ἐπανάστασιν

1. Villars: De la réformation de Luther, σελ. 65, σημ. 1.

2. Αὐτόθι: ἐνθ' ἀνωτέρω.

ἐπαξίως τῆς καταγωγῆς των. Προσέτι δὲ δοξάζουσιν ὅτι, ἐν ἀξιοθῶσι τῆς ἐλευσεως ἐκείνου καὶ τῆς ἐντελοῦς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παραβαίνωσι τὸ «μπέσα» των, οὐδὲ νὰ προσβάλλωσι γυναίκας ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ προσβολή.

Τὰς δοξασίας ταύτας τῶν ὀρεισθίων ἐκείνων ἐμάθομεν τῷ 1868 παρὰ τινος ληστοῦ Γκέγκα. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὑφ' ἡμῶν, ἀφοῦ ὁ Σκενδέρμπεϋς ἦτο Χριστιανός, πῶς θ' ἀκολουθήσωσι Χριστιανὸν ἀρχηγὸν Μωαμεθανοὶ ὄντες, ἀπεκρίνατο: «Δὲν ξέρεις τί λὲς ὀρέ! κρῖμα πῦσαι καὶ διαβασμένοσ! ὁ Ἰσκενδέρμπεο ξέρει τί θὰ κάμη· ἐμεῖς δὲ ξέρομε τίποτα.» δεῖξας δὲ τινας παρόντας συμπολίτας τοῦ Χριστιανοῦ προσέθηκε: ἀνὰ ὀρὸς ὁ Βέλιος, ὁ Τῶμος, ὁ Οὐγγρη, ὁ Ἰῶαν! καὶ αὐτοὶ εἶνε ἀπὸ τὸ βελιζέτι μου· εἶνε καοῦροι, μὰ παλληκάρια σὰν κ' ἐμᾶς. Ἐμεῖς γιὰτὶ γενήκαμε Μουσουλμάνοι; γιὰ νὰ εἴμαστε λεύτεροι, ὄχι βραγιάδες· αὐτὸ δὲν τὸ ξέρει ὁ Ἰσκενδέρμπεο; Εἴμαστε Γκέγκαί, τίμοι, δὲν πατοῦμε τὸ μπέσα· αὐτοὶ οἱ ντουνοῦμιδες, ποῦ ἦσαν ἀπὸ τὸ Ἄνατόλ, ἄς εἶνε Μουσουλμάνοι, δὲν ἔχουν οὔτε τιμὴ οὔτε μπέσα, ἄς πηγαίνουν ἔς τὸ Τζαμι δέκα φοραῖς τὴν ἡμέρα.» Αἱ ἐξηγήσεις αὗται καὶ τοι δὲν νῦχαρίστησαν τὴν περιεργίαν ἡμῶν προσπαθόντων περισσότερα ν' ἀνιχνεύσωμεν, ἐνομίσαμεν ὁμως φρόνιμον νὰ σιωπήσωμεν, διότι εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ γουρλώῃ τὰ μάτια του ὁ Γκέγκα ληστής.

* *

Ἐν Ἀθήναις, 1879.

Γνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωικοῦ.]

170.

Δυσκόλως δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ἀπλότης, ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ χρηστότης τῆς διαγωγῆς ἡμῶν εἶναι ἔργον εὐθύτητος καὶ οὐχὶ πανουργίας στρατήγημα.

171.

Αἱ ἀρεταὶ ἀφανίζονται ἐν τῷ συμφέροντι καθὼς οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ.

172.

Πλειοτέρων καθηκόντων ὁ ἄνθρωπος παραβάτης γίνεται ἐξ ἀκηδίας ἢ ἐκ συμφέροντος.

173.

Περιέργεια περιεργίας διαφέρει. Καὶ οὗτος μὲν ὁ περιεργὸς ὑπὸ τοῦ συμφέροντος παραφερόμενος, ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ τί εἰς αὐτὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ· ἐκεῖνος δὲ ἐξ ὑπερηφανείας θέλει νὰ μάθῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἀγνοοῦσιν!

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, λέγει ὁ τέως Πρύτανης κ. Α. Ἀναγνωστάκης ἐν τῇ ἐσχάτως δημοσιευθείσῃ Λογοθεσίᾳ αὐτοῦ, ἀκροα-

τήριον χωροῦν πλείονας τῶν 200 μαθητῶν. Τὸ μέγιστον τῶν ὑπαρχόντων ἔχει 26 θρανία, ὧν ἕκαστον χωρεῖ τὸ πολὺ 7 μαθητὰς· καὶ ὅμως τινὰ τῶν μαθημάτων ἔχουσι τὴν πληθὴν τῶν ἀκροατῶν τριπλασίαν. Ἐν τῷ μαθηματι φέρ' εἰπεῖν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κ. Π. Καλλιγὰ οἱ φοιτῆται συσφιγγονται ἐν τοῖς θρανίοις, κάθηνται ἐπὶ τῶν γραφείων, ἴστανται ἐν τοῖς διαδρόμοις, ἴστανται ἐν τοῖς παραθύροις, ἴστανται ἔξω τῶν θυρῶν καὶ ὅμως ἀδύνατον νὰ χωρήσωσιν. Ἐν τινι τῶν θερινῶν μαθημάτων, παραδιδόντος τοῦ καθηγητοῦ κατὰ τύχην περὶ διαθηκῶν, τινὲς τῶν ἐμιλητῶν ἐλιποθύμησαν, κινδυνεύσαντες νὰ τελευτήσωσιν ἀδιάθετοι.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Οἰκτρὸν θέαμα παριστῶσιν αἱ ἀπομαρανθεῖσαι ἐκεῖναι γυναῖκες, αἵτινες καλύπτουσι μὲ ἄνθη τὰς ῥυτίδας των, καὶ στέφουσι μὲ πτερά καὶ ἀδάμαντας τὰ λιπόσαρκα μέτωπά των· ὅλα των εἶνε ψευδῆ· καὶ τὸ ἀνάστημά των, καὶ ἡ χροιά των, καὶ ἡ κόμη των, καὶ τὸ μεδίαιμά των· ὅλα των εἶνε κατηφῆ· καὶ ἡ στολή των, καὶ ἡ φαιδρότης των. Παρακάθηνται εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ παρόντος, ὡς ἵνα διδάξωσι μελαγχολικὸν τι φιλοσοφικὸν μάθημα τὴν νεότητα, ὡς ἵνα εἴπωσιν εἰς αὐτήν: Οὕτω καὶ σεις θὰ παρέλθητε! Φαίνονται προσκολλόμεναι μετ' ἀπελπισίας εἰς τὴν ζωὴν, ἥτις εἶνε κωφὴ πλέον πρὸς αὐτάς, θέλουσι ν' ἀποφύγωσι τὰς ὕβρεις τοῦ γήρατος, καὶ νομίζουσιν ὅτι τὸ κατορθοῦσιν ἐκθέτουσαι αὐτὸ εἰς τὰς ὕβρεις τῶν βλεμμάτων. (Γεωργία Σάνδ)

ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΡΑΚΕΣ ΕΙΝΕ ΩΦΕΛΙΜΟΙ

Ὁ κόραξ ἐν γένει ἀπολαύει κακῆς φήμης· θεωρεῖται ὡς ὁ τρόμος τοῦ γεωπόνου, κλέπτων τὰ σπέρματα καθ' ὅσον ἐκεῖνος τὰ σπείρει. Ἀλλ' ἴσως ἡ κατηγορία αὕτη εἶνε συκοφαντία, διότι οὐδέποτε εὐρέθησαν ἐν τῷ φάρυγγι τοῦ κόρακος σπέρματα· τὸ μόνον δὲ ὅπερ ἀναζητεῖ ἐν τοῖς ἀγροῖς εἶνε τὰ ἔντομα ἅτινα ἴσα ἴσα ἀφανίζουσι τὰ σιτηρά· Ἐὰν δὲ ὑπάρχωσιν ἀμφιβολία περὶ τῆς κλίσεως τοῦ κόρακος εἰς τὰ σιτηρά, οὐδεμίαν ὁμως ὑπάρχει περὶ τῆς μανιώδους κατὰ τῶν ἐντόμων καταφορᾶς του, ὡς θάποδειχθῇ κατωτέρω.

Πέρουσι τὸ θέρος σμήνη ἀκρίδων κατεκάλυψαν τὴν ἐξοχὴν ἐν ἣ κατοικεῖ· εὐτυχῶς δὲ ἔληγεν ἤδη τὸ θέρος, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βλάψωσι τίποτε, διότι τὰ ἔντομα ταῦτα περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς των εἶνε σχεδὸν ἀβλαβῆ. Τότε δὲ, τῷ ὄντι, ἡ θήλεια ἀναζητεῖ ὀπὴν τινα κατάλληλον ἐν ἣ νὰ ταφῇ μέχρι τῆς κεφαλῆς, οὗ γενομένου ὑποκύπτει εἰς τὸν ἀφρευκτον νόμον τῆς φύσεως, τουτέστι τὸ μὲν ἄνω τοῦ σώματος αὐτῆς ἀποσυντίθεται, τὸ δὲ κατώτερον τὸ περιέχον τὰ ὠά, ἢ μᾶλλον τοὺς σκώληκας, διαμένει ἄθικτον,